

Funktionsrätt Stockholms läns remissvar över Region Stockholms policy Hållbarhet (RS 2019-0857)

Funktionsrätt Stockholms län är en intressepolitisk paraplyorganisation för 44 föreningar i Stockholms län. Tillsammans representerar vi 70.000 medlemmar. Föreningen är partipolitiskt och religiöst obunden. I vårt intressepolitiska uppdrag ingår att bevaka Region Stockholms arbete med att införliva funktionsrättspolitikerna, så att Stockholms län blir ett samhälle för alla.

Funktionsrätt Stockholms län har tagit del av Region Stockholms förslag till hållbarhetspolicy och avger härmed våra synpunkter. I detta remissvar kommer vi att ge en diskussion med övergripande reflektioner om policyn som helhet. Vi lyfter även frågeställningar och förslag som syftar till att förbättra allt från formuleringar till innehåll.

Mänskliga rättigheter som utgångspunkt

Funktionsrätt Stockholms län anser inledningsvis att policyn saknar ett medborgarperspektiv. Vi ser en risk i att policyn omfattar alltför många områden. Den kan därför bli svår att tillämpa i praktiken, även om det kommer att finnas en tillhörande strategi och vägledande dokument. För att uppfylla kraven i konventioner, lagstiftning och mål måste regionen ha ett tydligare fokus på mänskliga rättigheter.

Hållbarhetspolicyn bör kopplas till EU:s nya funktionsrättsstrategi som börjar gälla 2021. Sedan 2016 har Sverige ingen strategi för funktionsrättspolitikerna. Funktionsrätten ska genomsyra all verksamhet för att säkerställa FN:s funktionsrättskonvention och EU:s kommande funktionsrättsstrategi. Detta för att ligga i fas med de åtaganden som Sverige gjort inom EU. Funktionsrätt Stockholms län anser att Region Stockholm bör göra rätt från början.

Enligt den remisspromemoria som medföljde remissen framgår att bland annat Policy för delaktighet för personer med funktionsnedsättning ska upphöra. Funktionsrätt Stockholms län anser att förslaget till hållbarhetspolicy inte uppfyller kraven för att uppnå mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Diskriminering är en aspekt, men vi ser att det nuvarande förslaget inte kommer att uppfylla funktionsrättspolitikerna i regionen. I definitionen av social hållbarhet lyfts ”delaktighet för personer med funktionsnedsättning”. Formuleringen är vag och bör omformuleras.

Funktionsrätt Stockholms län föreslår att:

Delaktighet för personer med funktionsnedsättning ändras till ”rättigheter för personer med funktionsnedsättning”.

Säkerställ funktionsrättspolitikerna med FKB

För att säkerställa funktionsrättspolitikerna bör Region Stockholm göra en analys av vilka konsekvenser varje beslut får för personer med funktionsvariationer. En funktionsrättskonsekvensbeskrivning, FKB, ger en helhetsbedömning av ett besluts påverkan på mänskliga rättigheter. Konsekvensanalysen bör följa samma struktur som för jämställdhet och miljö. FKB som verktyg ökar Region Stockholms möjlighet att införliva mänskliga rättigheter och säkerställa funktionsrättspolitikerna.

1.1 Inledning

I förslagets inledning anges att samhällsuppdraget ska bedrivas hållbart med hänsyn till sociala, miljömässiga och ekonomiska aspekter. Funktionsrätt Stockholms län är förvånade över avsaknaden av mänskliga rättigheter i policyn. Utan närmare definition över vad begreppen innebär ur Region Stockholms synvinkel riskerar begreppen att bidra till osäkerhet om hur de kommer att användas och tolkas. Därför är det nödvändigt att precisera innebörd och efterlevnad av aspekterna. En uppräkningslista av samtliga konventioner om mänskliga rättigheter som Sverige har antagit samt Sveriges grundlag ger policyn tyngd. Till exempel FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (Funktionsrättskonventionen).

Redan i inledningen bör det stadfästas vilka konventioner som Region Stockholm åberopar och åtagit sig att följa. Funktionsrätt Stockholms län anser att dokumentet varken har rättsverkan eller uppnår status som hållbarhetspolicy om inte mänskliga rättigheter tydliggörs. Det är

viktigt att regionen beaktar dessa i det dagliga arbetet för att uppnå ett hållbart samhälle.

Funktionsrätt Stockholms län föreslår att:

Mänskliga rättigheter är en tydlig utgångspunkt i policyns inledning.

Funktionsrättsperspektivet lyfts fram tydligt i policyn.

1.2 Syfte

Funktionsrätt Stockholms län anser att syftet med policyn är oklart. Genomgående i dokumentet definieras inte begrepp utan de blir föremål för godtycklig tolkning. Angivande av att ”social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet ska integreras med varandra” väcker frågor om dess inbördes prioritering och vem som prioriterar. Vi anser att tillämpningen av målen i Parisavtalet, Agenda 2030 och RUFSS 2050 bör förtydligas.

Funktionsrätt Stockholms län föreslår att:

Innebörden av olika begrepp klargörs i början av dokumentet. Detta bidrar till ett kärnfullt syfte.

1.3 Tillämpning

Funktionsrätt Stockholms län vill förtydliga att hållbarhetspolicyn även ska gälla för samtliga förvaltningar. Region Stockholm bör ange konkret hur det ständiga arbetet för att förbättra hållbarheten ska tillämpas. Vi anser att det är viktigt att Region Stockholms ansvar som skyldighetsbärare framgår när det kommer till att bevaka medborgarnas mänskliga rättigheter i samhällslivet. Västra Götalandsregionen har på ett föredömligt sätt definierat ansvaret¹. I dikotomin rättighetsbärare/skyldighetsbärare är medborgarna rättighetsbärare.

Funktionsrätt Stockholms län föreslår att:

Begreppen Region Stockholm som skyldighetsbärare och medborgarna som rättighetsbärare tydliggörs i policyn.

Region Stockholm ska vara tillgängligt för alla, därför bör krav på tillgänglighet vara inkluderat i hållbarhetskraven.

¹ [https://www.vgregion.se/regional-utveckling/verksamhetsomraden/manskliga-rattighetsbaserat-arbete/](https://www.vgregion.se/regional-utveckling/verksamhetsomraden/manskliga-rattigheter/rattighetsbaserat-arbete/) 2020-06-24

2.1 Region Stockholm ska vara en organisation att lita på

Funktionsrätt Stockholms län anser att avsnittets rubrik är missvisande. Formuleringen ”lita på” blir i vår mening godtycklig om det inte ställs i relation till regionens ansvar och uppdrag. Som offentlig myndighet har Region Stockholm ansvar för att främja, förverkliga och respektera mänskliga rättigheter. Region Stockholms uppdrag är att erbjuda service och tjänster till länets medborgare. Först när detta är uppfyllt i enlighet med mänskliga rättigheter är Region Stockholm en organisation som får ett högt förtroende hos medborgarna.

Funktionsrätt Stockholms län föreslår att:

Rubriken omformuleras till ”Region Stockholm ska vara en organisation med ett högt förtroende hos invånarna”.

Funktionsrätt Stockholms län ställer sig frågande till avsnittets första punkt. Mänskliga rättigheter bör, som vi skrivit om ovan, vara en given utgångspunkt för en hållbar region. Diskriminering uppstår när mänskliga rättigheter kränks. Av den anledningen gör vi bedömningen att den bör delas till två punkter. På detta sätt förtydligas att Region Stockholm har både ett ansvar och en skyldighet.

Funktionsrätt Stockholms län föreslår att:

- *Alla invånare i Stockholms län har rätt till service och tjänster med lika rättigheter och möjligheter.*
- *Region Stockholm har nolltolerans mot all form av diskriminering.*

Funktionsrätt Stockholms län är en organisation som har en välutvecklad samverkan med Region Stockholm. Vi välkomnar därför att policyn tydliggör att samverkan och samråd sker systematiskt. Öppenhet, tillgänglighet och inkludering är en förutsättning för att personer med funktionsnedsättning ska kunna samverka med Region Stockholm.

För att göra detta ska Region Stockholm tillhandahålla såväl tillgängliga miljöer som tillgänglig information och behov av stöd. Det kan handla om till exempel om fungerande hörslinor, handlingar

ska kunna läsas med stöd av olika hjälpmedel eller möjligheten till tolkning eller ledsagning. För att uppnå målet behöver kunskap om *hur* tillvarata synpunkter hos regionens medarbetare stärkas. Det gynnar även regionens mål om att vara en attraktiv arbetsgivare.

Funktionsrätt Stockholms län föreslår att:

Personal som arbetar inom Region Stockholms samtliga verksamheter kompetensutvecklas för att inkludera och tillvarata olika intressegruppers perspektiv i alla beslutsprocesser.

Avsnittets sista punkt handlar om att identifiera och prioritera de åtgärder som ger störst samhällsnytta och måluppfyllelse inom ramen för tillgängliga skattemedel. Funktionsrätt Stockholms län ifrågasätter denna punkt och dess formulering av flera anledningar. Funktionsrättskonventionen slår fast att personer med funktionsnedsättningar har rätten att delta i samhället på lika villkor. Mångfald som norm ska vara utgångspunkt för att skapa förutsättningar för att delta i samhället. Vad händer när individuella behov ställs mot samhällsnyttan? För våra medlemmar handlar jämlikhet om att Region Stockholm behöver göra olikt.

Vi ifrågasätter vilken måluppfyllelse som åsyftas. Är det Region Stockholms egen måluppfyllelse eller är det de mål som anges i till exempel Agenda 2030 eller Parisavtalet?

Funktionsrätt Stockholms län utgår från att universell utformning ligger till grund för när åtgärder identifieras och prioriteras. Det är viktigt att säkerställa att tjänster, service och produkter ska vara tillgängliga och användbara för personer med funktionsvariationer. De ekonomiska incitamenten får inte dominera prioriteringarna. Analyserna bör baseras på medborgarnas behov, förutsättningar och mångfald.

Funktionsrätt Stockholms län föreslår att:

Varje åtgärd identifieras och prioriteras utifrån mänskliga rättigheter och principen om universell utformning.

Region Stockholm säkerställer att ekonomiska incitament finns tillgängliga för att uppfylla tillämpningen av denna punkt.

2.2 Region Stockholm ska främja en hållbar konsumtion och produktion av varor och tjänster

Mänskliga rättigheter är okränkbara. Region Stockholm har ett ansvar när det kommer till att tillgodose dessa, oavsett om det handlar om producenter eller konsumenter. Till exempel förbrukningshjälpmedel, rörelsehjälpmedel, läkemedelsförsörjning och skyddsutrustning.

Funktionsrätt Stockholms län föreslår att:

Region Stockholm definierar hur organisationen säkerställer mänskliga rättigheter i alla led av produktions- och leveranskedjan.

Region Stockholm ska minska klimatpåverkan och ansvarsfullt hantera giftiga miljöer i regionens verksamheter.

Funktionsrätt Stockholms län föreslår att:

Policyn förtydligas med konkreta förslag på hur regionen ska åstadkomma detta.

Funktionsrätt Stockholms län anser att tonen i avsnittets fjärde punkt bör skärpas. Att ”eftersträva” är inte ett tillräckligt starkt ord. Policyn bör exemplifiera vad som innebär giftiga miljöer.

Funktionsrätt Stockholms län föreslår att:

Policyn har en tydlig vision om nolltolerans mot giftiga miljöer i Region Stockholms verksamheter.

2.3 Region Stockholm ska bidra till att utveckla hållbara städer, landsbygds- och skärgårdsområden

Funktionsrätt Stockholms län anser att med utgångspunkt från Agenda 2030 bör regionen vara mer proaktiv i sitt förhållningssätt. Enligt RUFSS 2050 är Stockholmsregionen en av Europas snabbast växande storstadsregioner. I takt med att länet växer finns det en kraft att utveckla tillgängliga samhällen och en möjlighet för Region Stockholm att vara ett föredöme vad gäller att skapa ett samhälle för alla.

Funktionsrätt Stockholms län föreslår att:

Rubriken omformuleras till "Region Stockholm ska aktivt arbeta för att utveckla hållbara städer, landsbygds- och skärgårdsområden".

Enligt målen i Agenda 2030 ska Region Stockholm planera och anpassa service, tjänster och utbud. Syftet är att främja utvecklingen av attraktiva och livskraftiga lokalsamhällen i hela länet. Funktionsrätt Stockholms län anser att det är viktigt att beakta funktionsrättsperspektivet i detta arbete. I artikel 25 c) i Funktionsrättskonventionen fastslås att hälso- och sjukvårdstjänster ska erbjudas så nära personens hemort som möjligt, även på landsbygden. Detta är av största vikt för våra grupper inom länet.

Funktionsrätt Stockholms län föreslår att:

Funktionsrättskonsekvensbeskrivningar, FKB, ska vara till grund för all planering och anpassning av service, tjänster och utbud inom regionen.

FN:s deklARATION om mänskliga rättigheter slår fast att alla människor har rätt till bästa möjliga fysiska och psykiska hälsa. Funktionsrätt Stockholms län tycker att det är bra att strukturella hinder ska motverkas. Samtidigt ställer vi oss frågande till ordvalet "hälsosamt liv". Vår erfarenhet är att både stigma och fördomar påverkar definitionen av ordet hälsosam. Till exempel personer med övervikt som kan ha en utmärkt hälsa men vars livsstil ifrågasätts. Återigen handlar det om att jämlik hälsa uppnås när vi utgår utifrån individens förutsättningar och behov.

Funktionsrätt Stockholms län föreslår att:

Punkten omformuleras till "En god, jämställd och jämlik hälsa hos medborgarna främjas aktivt och strukturella hinder motverkas för att uppnå bästa fysiska och psykiska hälsa".

I avsnittets tredje punkt ställer vi oss frågande till formuleringen "hälsosamma och läkande miljöer". Det kan ställas i motsats till att otillgängliga miljöer kan vara "sårande". Ett bra exempel är plattformsavskiljare i kollektivtrafiken. De reducerar buller och bidrar till att främja välbefinnandet för resenärer.

Funktionsrätt Stockholms län föreslår att:

De miljöer som Region Stockholms verksamheter tillhandahåller ska syfta till att främja återhämtning och välbefinnande för alla.

Kulturarv är en viktig del av att bevara och återberätta om historiska händelser i samhället. Ett av Funktionsrätt Stockholms läns intressepolitiska mål är att kulturen ska vara tillgänglig för alla. I funktionsrättskonventionens artikel 30 1. c) ska personer med funktionsvariationer beredas tillträde till det kulturella utbudet i regionen på lika villkor. Därför anser vi att punkten bör förtydligas.

Funktionsrätt Stockholms län föreslår:

Punkten omformuleras till "Kulturarv främjas, skyddas och tillgängliggörs".

Funktionsrätt Stockholm län tycker att avsnittets sjätte punkt är bra, men vill att principen om universell utformning läggs till. Detta i enlighet med Funktionsrättskonventionens artikel 2 och 4. Genom att tillämpa universell utformning anser vi att policydokumentet får en tyngd i att genomföra funktionsrättspolitiken i regionen.

Funktionsrätt Stockholms län föreslår att:

Service, tjänster och lokaler är säkra och universellt utformade så att de kan användas av alla i största möjliga utsträckning utan behov av anpassning.

Stockholm 2020-07-14

Annika Hässler,

Ordförande Funktionsrätt Stockholms län